

Verslag 2e gespreksronde omgevingsvisie Deelgebied De Haart

Datum : 13 november 2024
Tijdstip : 19.00-21.30 uur
Plaats : De Ringkamp, De Haart, Aalten

Inleiding

De gemeente Aalten staat voor de opgave om samen met haar inwoners een nieuwe omgevingsvisie voor het hele grondgebied van de gemeente te maken. Dat doen we o.a. door gebiedsgericht in gesprek te gaan met onze inwoners en andere belanghebbenden over wat zij belangrijk vinden voor de toekomst van hun eigen leefomgeving.

Dit is het verslag van het tweede gesprek in en met deelgebied De Haart. Aan het gesprek namen in totaal zo'n 20 inwoners deel. Het gesprek werd begeleid door 6 medewerkers van de gemeente Aalten.

Heeft u op- of aanmerkingen op dit verslag? Geef deze dan door via omgevingsvisie@aalten.nl. Wilt u nog wat meegeven voor de nieuwe omgevingsvisie van de gemeente Aalten, gebruik dan ook dit e-mailadres.

Voor meer informatie: zie www.aalten.nl/omgevingsvisie. Alle verslagen van alle gevoerde gesprekken (ook in andere deelgebieden) kunt u daar vinden.

Wat was de bedoeling van dit tweede gesprek?

In de eerste gespreksronde hebben we opgehaald (1) wat de inwoners typerend vinden aan het deelgebied in kwestie, (2) hebben we opgehaald welke leefomgevingsonderwerpen als belangrijk(st) worden gezien richting 2040 en (3) hebben we gevraagd naar wel en niet wenselijke ontwikkelingen richting 2040.

In de tweede gespreksronde hebben we vooral meningen opgehaald over vraagstukken die we hebben voorgelegd: Als we moeten kiezen tussen A of B, waar gaat de voorkeur van de inwoners dan naar uit en waarom?

Hoe was de opzet en indeling van dit tweede gesprek?

Het tweede gesprek bestond uit de volgende onderdelen:

- Welkom in 2040: Bij binnenkomst kregen alle deelnemers een post-it met hun leeftijd in 2040 opgeplakt, gevolgd door een korte presentatie over hoe onze wereld er over 16 jaar mogelijk uitziet.
- Vervolgens gaf de projectleider een toelichting op het hoe en waarom van de omgevingsvisie, wat de eerste gespreksronde heeft opgeleverd en wat de bedoeling is van de tweede ronde.
- Als opwarmertje voor de gesprekken kregen de deelnemers vervolgens een aantal prikkelende stellingen voorgelegd.
- Daarna gingen de deelnemers in groepen met elkaar in gesprek over maximaal 5 vraagstukken:
 - Energievoorziening
 - Klimaatverandering
 - Wonen en zorg
 - Bedrijvigheid in relatie tot rust en ruimte
 - Landschap, biodiversiteit, waterkwaliteit
- Plenaire afsluiting en doorkijk naar het vervolg.

Wat waren de uitkomsten van dit tweede gesprek?

Het gesprek over de (maximaal vijf) vraagstukken werd in 3 verschillende deelgroepen gevoerd, aan 3 verschillende tafels, onder begeleiding (per tafel) van twee medewerkers van de gemeente. De uitkomsten van deze groepsgesprekken waren als volgt:

Vraagstuk energievoorziening

Aan de ene kant willen velen niet nog meer windmolens en liefst geen zonnepaneelvelden, aan de andere kant neemt de energiebehoefte alleen maar toe, levert alleen isoleren en zon op daken te weinig op en willen we (landelijk) uiterlijk in 2030 energieneutraal zijn (d.w.z. zelf evenveel energie opwekken als verbruiken). De stelling die op deze lijn werd voorgelegd, luidde als volgt:

“Onze eigen energiebehoefte schuiven we niet af op een ander gebied”. Eens of oneens?

De antwoorden waren als volgt:

Tafel 1

- Oneens, niet elk gebied is geschikt om zelfvoorzienend te zijn.
- Geen afwijzing van De Haart als energieleverancier.
- Grootschaliger lijkt me economisch een sterker besluit.
- Ook achtervang voor andere gebieden, voor elkaar.
- Oneens, gemeentelijk oplossen; grotere windmolens op zelfde locatie (Dale).
- Eens, lijkt mij voor De Haart geen probleem; leidt tot zuinigheid en solidariteit.
- Eigen energiebehoefte zelf opwekken met zon en wind, plus opslagcapaciteit.

- Oneens; veel energie komt van buiten de regio, door de ligging (wind op zee e.d., kernenergie e.a.).
- Op zich vind ik afschuiven niet OK; kernenergie zie ik als goede oplossing/aanvulling (op langere termijn); en panelen en windmolens zijn visueel vervuilend; bovendien is ons gebied windluw.
- Overheid/gemeente moet financieel mogelijk maken voor mensen met minder geld.
- Subsidies voor opslag/batterijen.
- Procedures duren eindeloos; 1 persoon kan een windmolen tegenhouden...

Tafel 2

- Oneens, gezamenlijk verantwoordelijk.
- Oneens, het moet groter opgezet worden; kerncentrale kan een optie zijn; en eerst daken vol leggen met zonnepanelen.
- Oneens, sommige gebieden zijn beter geschikt om grootschalig uit te pakken; maar wel zoveel mogelijk zelf doen.
- Eens, want andersom zou je ook niet willen dat ze hier energie vandaan halen als dat niet voor onszelf is.
- Oneens, landelijk beleid nodig; windmolens en zonneparken nemen veel ruimte in die toch al schaars is; kernenergie kan een alternatief zijn; en uiteraard zuinig zijn met energie.

Tafel 3

- Oneens, kan wel, maar dan zullen ze eerst het net moeten verzwaren; plus terugleveren en opslaan van energie mogelijk maken.
- Techniek moet verbeteren, plus betaalbare verzekeringen.
- Eens, wij doen dit met elkaar; Liander mag nog wel een flinke slag slaan met het net; en het is niet te betalen om accu's aan te schaffen om zelfvoorzienend te zijn.
- Ik denk dat we qua zonnepanelen e.d. op de goede weg zijn, maar zonde dat het salderen is afgeschaft.
- In de ideale wereld: Eens; techniek maakt al veel mogelijk; vraag is echter of we per se zelfvoorzienend moeten willen zijn; dat maakt ook kwetsbaar; en verder is vooral een betrouwbare overheid nodig die niet telkens iets anders verzint.
- Eens, met zon op daken; windmolens en zonneparken zijn dan overbodig.
- Eens, waarbij de overheid betrouwbaar moet zijn en moet coördineren en faciliteren; energiebedrijven maken of breken de mogelijkheden.
- Eens, maar wel naar rato; zeker ook landelijk bekijken.

Vraagstuk klimaatverandering

Door het veranderende klimaat krijgen we te maken met steeds meer weers-extremen: vaker periodes van extreme droogte/hitte, vaker periodes van wateroverlast. De keuze die op deze lijn werd voorgelegd, was als volgt:

“A. We passen ons grondgebruik aan op het veranderende klimaat (zoals landbouw en woningen bijvoorbeeld op hoge droge essen en de zeer natte gronden geven we terug aan de natuur) of B. We zetten alles op alles om het huidige gebruik van gronden te behouden en beschermen, bijvoorbeeld met afwateren, dijken ophogen, droogpompen, beregenen e.d.”

De antwoorden waren als volgt:

Tafel 1

- B, Nederland is goed in het hoofd boven water houden; bij A wordt het te rigoureuus.
- B, wat redelijkerwijs haalbaar is, vooral behouden; niet alles op alles zetten om dit uit te voeren.
- A, ik denk dat het onvermijdelijk is dat we ons moeten aanpassen aan het klimaat, gezien de ernst van de klimaatverandering(en).
- Vechten tegen de bierkaai heeft geen zin; het lijkt mij een kwestie van geval tot geval.
- B, De Haart heeft een gunstige ligging; huidige infrastructuur is van belang voor de leefbaarheid; ruimte voor water indien dit nodig is; maar wat is economisch verantwoord?
- A, klimaatverandering is een feit; onhoudbaar je daar niet op aan te passen; geef rivieren bijvoorbeeld voldoende ruimte.
- Aardkundig fundamentalisme gaat veel te ver; te verstorend voor de leefbaarheid en economisch volstrekt onrealistisch.
- Meebewegen met het klimaat; op creatieve manier proberen het een beetje in de hand te houden.

Tafel 2

- B, specifiek voor dit gebied (hoog gelegen) is het niet zo moeilijk dit te beheersen.
- A en B; deels aanpassen, deels huidig grondgebruik instandhouden.
- A bij nieuwe ontwikkelingen (nieuwbouw e.d.), maar B om ze snel mogelijk te kunnen schakelen met zo min mogelijk (brandstof)verbruik.
- B, klimaat blijft altijd in beweging; met stuwen of afwatering kunnen we al veel regelen.
- A, als dat mogelijk is; maar ik denk dat B realistischer is; het lijkt me namelijk niet dat bedrijven hun grond willen geven aan de natuur.

Tafel 3

- *Niet meer aan toegekomen.*

Vraagstuk wonen en zorg

Veel jongeren komen moeilijk of niet aan passende en betaalbare woningen. Senioren willen wel doorstromen, maar waar naartoe? Als voor die doorstroming seniorenwoningen moeten worden gebouwd, waar zetten we die dan bij voorkeur neer? Zoveel mogelijk in de eigen directe leefomgeving? Of zoveel mogelijk in de buurt van voorzieningen waar ouderen op late(re) leeftijd veelal op zijn aangewezen? De vraag/keuze die we op deze lijn hebben voorgelegd, luidde als volgt:

“A. Brengen we ouderen zoveel mogelijk richting voorzieningen? Of B. Brengen we voorzieningen zoveel mogelijk richting ouderen, zodat ze zo lang mogelijk kunnen blijven wonen waar ze wonen (bijvoorbeeld door woningsplitsing makkelijker te maken, generatie-erven, regelen van goed vervoer et cetera)”

De antwoorden waren als volgt:

Tafel 1

- B, meer generaties in gemeenschap kunnen elkaar helpen; moet echter geen verplichting worden.
- Waar dat haalbaar is; ouderen op een 3-generatie-erf faciliteren; waar dat niet kan: groepsvoorzieningen creëren.
- Geen zorgplicht.
- A, zorg moet betaalbaar blijven; centraliseren is dan efficiënter/goedkoper.
- Voorkeur voor zorg naar de ouderen brengen; ik denk dat in veel gevallen een beetje zorg al toereikend is; die zorg kan vanuit de directe omgeving geleverd worden; maar niet fiscaliseren!
- B, vrijwilligheid is uitgangspunt, plus zelfredzaamheid (zolang geen ziekenhuiszorg nodig is); goede OV-voorzieningen zijn dan wel essentieel; ook eenzaamheid voorkomen; generaties met elkaar verbinden.

- B, welbevinden van ouderen is belangrijk, is goed voor de gezondheid; verder voor behoud van de leefbaarheid in het buitengebied (mix van jong en oud); biedt kansen voor de jeugd om woning te hebben op De Haart.
- Mobiliteit, vervoer, OV, taxi e.d. belangrijk voor zelfredzaamheid.
- Beleid is er voor mensen, en niet omgekeerd.

Tafel 2

- A, verzorgingstehuizen weer net als vroeger; is goedkoper, plus faciliteiten, winkels e.a. dichterbij; door vergrijzing steeds minder zorgverleners, dus zo efficiënt mogelijk regelen.
- A, want daarmee ga je ook sociale isolatie tegen.
- B, mensen zo lang mogelijk in hun eigen omgeving houden; splitsen van woningen makkelijker maken, ook voor mantelzorgwoningen; ondersteund door inzet van moderne technologie, robotisering, zelfrijdend vervoer et cetera.
- A, op basis van vrijwilligheid; ouderen samen in seniorenwoningen/appartementen bundelen is praktisch voor zorgverlening en voor andere voorzieningen; ook kunnen ouderen in de kernen vaak langer zelfstandig blijven door korte(re) afstanden naar voorzieningen; plus meer sociale controle door de omgeving.
- B, ouderen blijven in het algemeen graag zo lang mogelijk in hun eigen omgeving (en oude bomen nooit verplaatsen!); ons kent ons, naar elkaar omzien; de ene dienst is de andere waard.

Tafel 3

- B, mogelijkheden dienen hiervoor ingericht te worden; het werk moet beter verdeeld worden tussen werkgever en mantelzorger; dit inrichten en vormgeven moet gefaciliteerd worden.
- B, ouderen moeten zo lang mogelijk kunnen genieten van hun "Haart"; te regelen via buurtzorg, regiotaxi e.d. mits dit te realiseren is in families; maar moet gestimuleerd worden vanuit de overheid; plus mantelzorgers blijven ondersteunen.
- B, in de zin van: mensen moeten een eigen keuze hebben; ouderen hebben zelf ook een rol in betalen, netwerken en mobiel genoeg zijn; maar A is de oplossing als B niet gerealiseerd kan worden voor betaalbare zorg.
- B, ouderen moeten bij elkaar kunnen wonen en/of bij de kinderen.
- B zou zichzelf het meest aanspreken, maar er moet op beide fronten geïnvesteerd worden, want ouderen moeten een keuze hebben
- B, gemengd gezelschap behouden in kernen en buiten; dan wordt er meer met elkaar en voor elkaar gedaan.
- Goede mix houden van jong en oud; door de jeugd blijven ouderen ook jong(er).
- Overheid/gemeente kan mantelzorgers financieel ontlasten.

Vraagstuk bedrijvigheid in relatie tot rust en ruimte

Bedrijvigheid is belangrijk voor leefbaarheid, maar bedrijvigheid (waaronder toerisme) gaat soms ook ten koste van de rust en de ruimte die juist zo kenmerkend zijn voor o.a. de Achterhoek en waar ook veel Aaltenaren zo zuinig op (willen) zijn. De stelling die op deze lijn werd voorgelegd, luidde als volgt: *"Om de werkgelegenheid en de werkgelegenheid te vergroten moeten we meer ruimte geven aan bedrijvigheid, ook als dit ten koste gaat van rust, ruimte en (verkeers)veiligheid. Eens, of oneens?"* De antwoorden waren als volgt:

Tafel 1

- *Niet meer aan toegekomen.*

Tafel 2

- Eens, alle ontwikkelingen hebben ruimte nodig; het inwonertal groeit, ook daarom is er extra ruimte nodig; uiteraard met de vinger aan de pols, want het mag niet de spuigaten uitlopen.
- Eens, ik denk dat je er niet onderuit komt; werkgelegenheid en leefbaarheid betekenen vervoer naar en van werk et cetera.
- Deels mee eens, maar alles in verhouding; economie moet vergroot worden, dus zal dit deels ten koste (moeten) gaan van rust en ruimte; maar tot een bepaalde grens!
- Oneens, groei mag nooit een doel op zich zijn; belangrijk is de balans met de omgeving; en qua toerisme hoeft de Achterhoek geen pretpark te worden; goed wonen blijft belangrijk.

- Oneens; alles heeft meer ruimte nodig; mijn voorkeur gaat dan niet uit naar werkgelegenheid als dat ten koste gaat van rust en veiligheid; maar ook eens: leefbaarheid vergroten zorgt voor meer mensen en dat is goed.

Tafel 3

- Eens, want werkgelegenheid essentieel, ook voor leefbaarheid (maar niet als daar extra externe arbeid voor nodig is).
- Oneens, afhankelijk van bedrijvigheid, rust en verkeersveiligheid zijn belangrijk; bedrijvigheid mag meegroeien, maar niet uit de hand lopen.
- Eens, maar bedrijvigheid moet wel passen in het landschap (landbouw, recreatie e.d.).
- Eens, maar wel afhankelijk van welke bedrijvigheid.
- Eens, maar niet ten koste van verkeersveiligheid en passend in het landschap.

Vraagstuk landschap, biodiversiteit en waterkwaliteit

In de eerste gespreksronde over de omgevingsvisie is vaak uitgesproken dat het landschap moet worden behouden zoals het is. Tegelijkertijd staat het landschap onder druk en gaat het zelfs achteruit. Zie bijvoorbeeld de biodiversiteit, de waterkwaliteit maar ook beuken die afsterven door te natte grond, sloten waar voor een flink deel al geen leven meer in zit, et cetera. Kortom, "behouden zoals het is" lijkt niet voldoende. De stelling die op deze lijn werd voorgelegd, luidde als volgt: *"We moeten investeren in onderhoud van ons landschap en landschapselementen toevoegen (zoals houtwallen, sloten, wandelpaden, bomen, struwelen e.d.) en overschakelen op natuurinclusieve landbouw om ons landschap te behouden, de biodiversiteit te bevorderen en de waterkwaliteit te verbeteren. Eens, of oneens?"*

N.B.: Omdat velen het al vrij snel eens waren met deze stelling, is aan sommige tafels de aanvullende vraag gesteld welke investeringen in het landschap als eerste gedaan moeten worden.

De antwoorden waren als volgt:

Tafel 1

- Oneens, niet meer toevoegen; wel meer/beter onderhoud.
- Eens, de natuur moet herstellen, de uitstoot moet omlaag; zonder dat heeft nieuwe natuur weinig zin.
- Minder intensieve agrarische activiteit nodig.
- Natuur toevoegen OK, maar dan zolang het geen grote(re) last wordt.
- Eens, mits kavels/percelen behouden blijven.
- GLB-gelden/-premies inzetten voor onderhoud van houtwallen e.d.
- Oneens, geen investeringen nodig vanuit de overheid; boeren beheren het landschap; geen landbouwgrond opofferen voor natuur; kan ook prima samengaan (houtwallen, hagen etc.); boeren betrekken bij het beheer.
- Eens, voor de generaties na ons is de bij onontbeerlijk; in de huidige omstandigheden gaat het slecht met de natuur; versterking van de biodiversiteit is hard nodig.
- Eens, waterberging en klimaatadaptatie belangrijk; kleinschaligheid bevorderen en stimuleren; en mensen moeten meer willen betalen voor hun eten.

Tafel 2

- Natuur die er nu is behouden.
- Eens, het bestaande versterken voor biodiversiteit e.d.; SAAP, akkerranden e.d.
- Investeer in onderhoud en behoud van de bestaande natuur en geef daarvoor ook de waardering (overheid).

Tafel 3

- Pas op met alle recreatieve routes; doe dit aan randen en geef de natuur de ruimte.
- Eens, maar daarvoor hoeven niet hectares te veranderen in natuur; en wat is de nulmeting? Worden regels ondertussen veranderd, waardoor het juist slechter wordt? We moeten allemaal wat voor de natuur doen, maar niet doorslaan. En natuur moet (beter) onderhouden worden, al denkt men van niet; misschien bij de boer neerleggen in ruil voor subsidies? Want dat zijn de mensen met ervaring.
- Eens, en dan wel de mogelijkheden bieden/faciliteren.

- Oneens, want geen extra beperkingen opleggen aan de gangbare landbouw.
- Eens, maar de geschetste achteruitgang staat wel ter discussie voor mij; wordt groter gemaakt dan het werkelijk is.
- Oneens, ik betwijfel of de natuur achteruit gaat; op De Haart is er een kleinschalig landschap; daarin investeren is goed, maar laat de grondeigenaren vooral zelf beslissen; landbouwers zijn immers de makers van het landschap.
- Boeren moeten voedselzekerheid kunnen produceren; aanbod bepaalt de prijs; zorg ook dat minima het kunnen blijven betalen; het gaat om balans.
- Eens, behouden, verbeteren, onderhouden is een belangrijk onderdeel, maar kan in mijn ogen een stuk eenvoudiger.
- Landschap behouden, maar niet ten koste van voedselzekerheid en betaalbaarheid; bovendien per groep verschillend welke diversiteit belangrijk is.
- Door EU- en landelijke regels wordt het steeds moeilijker maatwerk te leveren; er moet meer/beter worden overlegd met eigenaren/bewoners van het gebied.
- Niet aan TBO's zoals Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer e.d. overlaten, want die gaan vooral voor eigen belangen.

Hoe nu verder?

Na de tweede gespreksronde gaan we alle input (inclusief beleid van andere overheden e.d.) omschrijven naar één integrale, samenhangende en zo concreet mogelijke concept/voorstel omgevingsvisie, waarin voor Aalten als geheel maar ook voor de afzonderlijke deelgebieden staat aangegeven wat richting 2040 de wel en niet gewenste ontwikkelingen zijn en (op hoofdlijnen) hoe we de gewenste leefomgeving in 2040 willen gaan realiseren. Met dit concept/voorstel komen we in een derde en laatste ronde eerst nog terug bij de deelgebieden, met de vraag: Wat vinden jullie ervan? Pas daarna gaan we met de concept-omgevingsvisie richting gemeenteraad.

NB: Deze derde en laatste gespreksronde over de omgevingsvisie wordt NIET maart 2025, maar wat later in het voorjaar! U krijgt daar op een later moment nog bericht over.